

Sipoon lukion laadunhallinta

Johdanto

Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi 2022 julkaisun ”Lukiokoulutuksen laatustrategia”. Asiakirja määrittää lukiokoulutuksen laadunhallinnalle ja sen johtamiselle valtakunnalliset ja yhdensuuntaiset periaatteet. Laadunhallinnan tavoitteeksi asiakirja asettaa lukiokoulutuksen korkean laadun ja tasalaatuisuuden sekä toiveeksi pystyä ohjaamaan koulutuksen järjestäjiä jatkuvaan laadunhallintaan ja toiminnan kehittämiseen.

Ministeriön työn tuloksena syntynyt ohjausdokumentti ei aseta lukiokoulutuksen laadunhallinnalle mitään ylhäältä annettua laatujärjestelmää tai laadunhallintatapaa noudatettavaksi. Jokainen koulutuksen järjestäjä on vapaa laatimaan omat menetelmänsä ja suuntaviivansa lukiokoulutuksen laadunhallinnan tueksi.

Ohjausdokumentti huomioi jo olemassa olevat koulutuksen laadusta kertovat tutkimukset ja muut mittarit sekä tunnustaa oleellisiksi laadun, sen arvioinnin ja kehittämisen toteuttajiksi kaikki oleelliset yhteistyötahot ja toimijat.

Tärkeimmät lukiokoulutuksen kanssa yhteistyössä ja laadun luojina ja takaajina toimivat tahot ovat:

- Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset itsessään; koulutuksen järjestäjä arvioi omaa toimintaansa ja sen laatua, osallistuvat toiminnan ja käytettyjen laadunhallintajärjestelmien ulkoiseen arviointiin ja hyödyntävät seuranta- ja arviointitietoa
- Henkilöstö; henkilöstö tuottaa opetuksen ja sen tukipalvelut ja sitä kautta on avainasemassa toiminnan toteutuksen, arvioinnin ja kehittämisen suhteen. Henkilöstöön laajasti ajateltuna kuuluu rehtorin ja opettajien lisäksi myös opinto-ohjaajat ja opiskelijahuollon henkilöstö
- Opiskelijat; opiskelijoiden kuuleminen on lakisääteisesti yksi toiminnan kehittämisen tapa
- Opetus- ja kulttuuriministeriö; ohjaa, rahoittaa ja seuraa lainsäädännön toteutumista, laatii strategisia linjauksia ja valmistelee uutta lainsäädäntöä
- Opetushallitus; vastaa opetussuunnitelman perusteista ja niiden toimeenpanon tuesta ja ohjauksesta, sekä levittää lukiokoulutusta koskevaa tietoa ja rahoittaa koulujen toiminnan kehittämistä ohjaavaa hankerahoitusta
- Ylioppilastutkintolautakunta; valmistelee ja toteuttaa ylioppilastutkinnon kokeet sekä luovuttaa tilastoja laadunhallinnan tueksi
- KARVI; tuottaa arviointitietoa laatutyön ja päätöksenteon tarpeisiin

Tämä dokumentti esittelee Sipoon lukion laatukriteerit ja menetelmät ja käytänteet näistä kriteereistä nousevien laatutekijöiden seuraamiseen. Dokumentin määrittämät kriteerit on luotu laatujärjestelmien laatimista tukevan hankerahoituksen turvin lukuvuoden 2023-2024 aikana. Lisäksi hankerahoituksella tuettiin lukion opiskelijoiden osallisuuden ja hyvinvoinnin kehittämistä ja syventämistä erityisen runsaalla ohjauksen resurssoinnilla.

Hanketyöskentelyn näkyvimmäksi osaksi nousseen edellä mainitun osallisuuden ja hyvinvoinnin kehittämisen osuuden voidaan katsoa onnistuneen erityisen hyvin. Lukion

opiskelijakunnan toiminta on koronavuosien hiljaisuudesta elpynyt ennennäkemättömän aktiivisuuden tasolle ja uusia perinteitä ja teemapäiviä on luotu monilukuinen määrä. Hanketyön voi toivoa olevan myös pitkälle tulevaisuuteen kantavaa, niin monipuolisen ja monimuotoisen voi opiskelijakunnan tämänhetkisen hallituksen omaehtoisen aktiivisuuden katsoa olevan.

Sipoon lukion laatujärjestelmä koostuu kolmesta pääalueesta

- 1) Hyvinvointi ja osallisuus
- 2) Oppimisympäristöt ja oppimisen kehittäminen
- 3) Toimintakulttuuri ja saavutettavuus

Jokaiselle pääalueelle on erikseen myöhempanä määritelty seurattavat laatukriteerit ja seurannan aikataulu. Aikataulu on kaikissa osa-alueissa jaettavissa kahteen osaan: vuosittaisiin tai jatkuviin sekä määräajoin (vuorovuosina) toistettaviin seurantoihin. Seurantojen vuotuisella vaihtelulla toivotaan rytmittävän koulun kehittämisen aikataulua niin, että samaa asiaa ei tarkastella jatkuvasti vaan mahdollistetaan sekä pitkäjänteinen kehittäminen että tulosten juurtuminen pidemmällä tarkasteluvälillä.

Laadunhallinta on elävä projekti. Osa laatua määrittävistä tekijöistä, kuten toiminnan tarkka dokumentointi, ovat jatkuvasti iteroituvia ja luonteeltaan koko ajan kehittyviä. Toisaalta emme voi etukäteen tietää, millaisia laatukriteereitä tulevaisuudessa voimme ottaa osaksi järjestelmäämme maailman ja lukiokoulutuksen muuttuessa.

Lukion johtoryhmä ja työpaikkakokous voivat muuttaa ja kehittää näitä kriteereitä aina tarpeen ilmetessä.

Laatuindikaattorit Sipoon lukiossa

Hyvinvointi ja osallisuus

1. **Joka toinen lukuvuosi** tilastotietoa tuottavat kyselytulokset

- a. **Kouluterveyskysely** toteutetaan joka toinen lukuvuosi valtakunnallisesti ja keskitetysti keväällä, tulokset saadaan syksyllä. Kyselyn tulokset avataan lukion Opiskeluhooltoryhmässä ja valitaan seuraavan lukuvuoden kehityskohteisiin oleelliset kehitettävät alueet
- b. **Hyvinvointikysely** toteutetaan paikallisesti joka toinen vuosi syyslukukauden lopussa. Opiskeluhooltoryhmä seuraa kyselyn tuloksia ja valitsee koulun kehityskohteita kyselyn perusteella.

Opiskeluhooltoryhmä seuraa osaltaan myös opiskeluhooltotyön saavutettavuutta ja kattavuutta.

2. Opiskelijoiden aktiivisuuden seuranta

Seurataan aktiivisten opiskelijoiden määrää vuosittain erilaisissa koulun toimintaa tukevissa ja opiskelijoiden aktiivisuutta ja omaehtoisuutta tukevissa toiminnoissa, kuten **Tutor-toiminnassa, Opiskelijakunnan hallituksen toiminnassa** ja mahdollisessa **koulun kerhotoiminnassa**. Tarkastelussa huomioidaan sekä määrälliset (osallistujien lukumäärä) että laadulliset indikaattorit. Laadullista arviointia toteuttavat Tutor-toiminnan, OPKH:n ja kerhojen ohjaavat opettajat.

Seurannan tulokset koostetaan **kevään viimeisessä työpaikkakokouksessa**.

3. Juhlat ja tapahtumat

Seurataan **juhlien ja tapahtumien toimivuutta** ja **opiskelijoiden aktiivisuutta** ja **itseohjautuvuutta**. Seuranta toteutetaan **jokaisen tapahtuman jälkeen**. Pyritään ohjaamaan opiskelijoita oman toiminnan omistajuuteen ja aktiivisuuteen kehityshalukkuuteen. Laadukkaassa lukiossa jokaiselle vastuut ja toiminnan seuraukset ovat selvillä. Kannustetaan siihen, että jokainen ikäluokka vuorollaan pystyy alati laadukkaampaan

Seuranta on enemmän laadullista kuin määrällistä, mutta myös aktiivisten opiskelijoiden määrällä on luonnollisesti vaikutusta tapahtumien laadukkuuteen. Pyritään myös siihen, että erilaisilla osallistujilla on omanlaisiaan vaikuttamismahdollisuuksia (monipuolisesti erilaisia tapahtumia).

4. Tyhy-toiminta

Kerätään aktiivisesti kokemuksia henkilöstöltä **työhyvinvointia tukevien tapahtumien määrästä ja laadusta** ja palautteen perusteella monipuolistetaan ja kehitetään yhteistön tyhy-toimintaa sellaiseksi, että palvelee mahdollisimman hyvin kaikkien työssä jaksamista ja työyhteisön koheesiota ja sen kehittymistä positiiviseen suuntaan. Ymmärretään, että kaikki tapahtumat eivät koskaan miellytä kaikkia, mutta terve työyhteisö huomioi kaikki ja tukee kaikkien kokemusta osallisuudesta ja mukanaolosta. Varmistetaan, että kaikilla työyhteisön jäsenillä on hyväksytyt olo sellaisena kuin kukin on.

Määrällisenä indikaattorina kerätään tilastotietoa osallistujien lukumäärästä.

Oppimisympäristöt ja oppimisen kehittäminen

1. Opettajien täydennyskoulutuksen määrä

Laadukas lukiokoulutus rakentuu motivoituneen ja aikaansa seuraavan henkilökunnan varaan.

Kerätään **Tatu-keskustelussa** vuosittain kaikilta tilastotietoa käytyjen **täydennyskoulutusten määrästä** ja täydennyskoulutuspäivien määrästä. Kannustetaan aktiivisesti omaehtoiseen kouluttautumiseen ja täydennyskoulutukseen. Täydennyskoulutuksella ja verkostoitumisella vahvistetaan myös työn mielekkyyttä.

2. Ryhmäkoot

Laadukas lukiokoulutus ja hyvät oppimistulokset toteutuvat **pienissä ja toimivissa opetusryhmissä**. Maltillinen ryhmäkoko tukee myös opettajien työssä jaksamista.

Seurataan lukuvuosittain toteutuneiden ryhmäkokojen keskiarvoa ja hajontaa.

Pyritään tasaisiin ryhmäkokoihin ja pedagogisesti järkeviin keskiarvoihin. Johtoryhmä luo lukuvuosittain katsauksen toteutuviin tunnuslukuihin. Rehtori tarkastelee tulosten perusteella seuraavan vuoden **opintotarjotinta laadittaessa** kriittisesti toteutuman epäkohtia ja ottaa ne huomioon tarjotinasettelussa.

3. Fyysiset oppimisympäristöt

Laadukas koulutus voi toteutua vain toimivissa fyysisissä oppimisympäristöissä. Opetussuunnitelman noudattaminen edellyttää **tiloja, joissa opetus voidaan järjestää**.

Tarkastellaan johdonmukaisesti **kolmen vuoden välein** opetustilojen riittävyttä ja niiden toimivuutta oppiaineittain. Tarkastelu toteutetaan aineryhmien ja johtoryhmän yhteistyönä.

Tiloja kehitetään ja välineistöä uudistetaan johdonmukaisesti ja tavoitteellisesti.

4. Tilastotietoa oppimistuloksista

- a. Ylioppilaskokeiden tulokset paranevat, jos **kokeisiin valmistaudutaan** suunnitelmallisesti ja tulosorientoituneesti. Tilastoidaan vuosittain opiskelijoiden mahdollisuuksia ja osallistumista ylioppilastutkintoon valmistautumisessa.
Selvitetään ja **tilastoidaan vuosittain** erityisesti kertaussopintojaksojen tarjonta, kysyntä ja toteutuminen yhteistyössä rehtorin, opinto-ohjaajan ja aineenopettajien kesken. Kehitetään opintotarjotinta kysynnän vaihteluiden mukaisesti.
- b. **Ylioppilaskokeiden tulokset** kertovat keskitetysti opetuksen laadusta ja oppimistuloksista. Ylioppilastutkintolautakunta julkistaa tilastotietoa, jota saadaan myös omasta kirjanpidosta. Tulokset **käydään läpi vuosittain yhdessä** ja erikseen eri aineiden opettajien kanssa. Tuloksien perusteella mietitään mm. opetuksen jaksottamisen, opetusryhmien koon ja sijoittelun, sekä käytettyjen oppikirjojen vaikutusta tuloksiin.
- c. **Jatko-opintoihin sijoittumista** tarkastellaan **vuosittain** valmistuneille lähetettävällä kyselyllä.

Toimintakulttuuri ja saavutettavuus

1. Tapahtumien ja toimintapäivien dokumentaatio

Tapahtumien ja teemapäivien toimivuutta ja tasalaatuisuutta voidaan parantaa sillä, että tapahtumien vastuut, rakenteet ja aikataulut on tarkasti dokumentoitu ja **toiminnan dokumentaatio** on helposti löydettävissä. Näin tietotaito ei ole yhden tai muutaman ihmisen varassa, eikä henkilöstön vaihtuminen romahduta koulun elävää toimintakulttuuria ja perinteitä.

Laaditaan koulun yhteinen Teams- tai Drive-kansio, minne kootaan keskitetysti kaikkien tapahtumien aikataulut, vastuujaot ja huomioitavat asiat. Kansion ylätasolle luodaan myös vuosikello tai aikajana, joka toimii kansion elävänä hakemistona.

2. Toiminnan verkostomaisuuden tarkastelu

a. Kansainvälisyystoiminta.

Lukiolain mukaan lukion opetus on järjestettävä niin, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan. Toiminnalla pyritään mm. suvaitsevaisuuskasvatukseen ja kielitaidon monipuolistamiseen.

Kansainvälisyystoiminnan määrää ja laatua seurataan seuraamalla kv-hankkeiden määrää ja arvioimalla niiden toteutumista.

Seurantaä ylläpitää kansainvälisyystiimi. Seurannan tulokset esitellään **työpaikkakokoukselle lukuvuosittain.**

b. Lukioiden välinen yhteistyö

Lukiolain mukaan koulutuksen järjestäjän tulee toimia yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Sipoon lukio toimii aktiivisessa yhteistyössä sekä Itä-Uudenmaan lukioverkon että Keski-Uudenmaan lukiokoulutuksen järjestäjien verkostoissa.

Keski-Uudenmaan lukiokoulutuksen järjestäjät toimivat rehtoritason yhteistyön merkeissä aktiivisesti pitkin lukuvuotta. Keski-Uudenmaan lukiokoulutuksen järjestäjät ja Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda toteuttavat yhteistoiminnassa kaksoistutkintokoulutusta ja järjestävät kaksoistutkintokoulutuksen järjestäjien kanssa toiminnan arviointi- ja seurantakokouksen lukuvuosittain.

Itä-Uudenmaan lukioverkon kanssa pyritään järjestämään vuosittainen puoliveso, jonka puitteissa opettajat pääsevät verkostoitumaan yli koulu- ja ainerajojen.

Sipoon lukion rehtori ja apulaisrehtori toimivat aktiivisesti Lukioiden kehittämisverkosto LUKE-verkostossa ja osallistuvat aktiivisesti LUKE-verkoston ja Opetushallituksen järjestämiin kehittämis- ja koulutuspäiviin, joissa esiteltyjä lukiokentän ajankohtaisia kehittämiskohteita toteutetaan lukion lukuvuosisuunnitelman vuotuisissa kehittämiskohteissa ja sitä kautta tuodaan koulutoiminnan arkeen mm. veso-koulutusten muodossa. LUKE-verkoston sekä Pro Lukion toiminnan kautta lukio toimii yhteistoiminnassa lukioiden kanssa läpi Suomen.

3. Kestävä kehitys

Lukion toiminnassa ja kehittämisessä huomioidaan ekologisesti ja taloudellisesti **kestävä kehitys**. Kestävä kehitys huomioidaan mm. teemapäivissä, energiankäytössä ja kouluruokailuun vaikuttamisessa.

Kestävän kehityksen edistämiseksi valitaan opettajakunnan keskuudesta vastuuhenkilö, joka työskentelee yhteistoiminnassa opiskelijakunnan kanssa. Toiminnalla ohjataan opiskelijat ottamaan itse vastuuta ja kiinnittämään huomiota omaan hiilijalanjälkeensä.

4. Aktiivinen kansalaisuus

Tuetaan nuorten **aktiivista toimijuutta ja vaikuttamista** ja omien vaikuttamismahdollisuuksien ymmärtämistä. Järjestetään aktiivista kansalaisuutta tukevia tilaisuuksia ja tapahtumia osana koulun toimintaa.

Toiminnan onnistumista ja laajuutta tarkastellaan **vuosittain työpaikkakokouksissa**.

5. Digilaitteiden järkevä käyttö

Opiskelijoiden fyysisen ja henkisen terveyden edistämiseksi pyritään **digilaitteiden järkevään ja tarkoituksenmukaiseen käyttöön**. Ymmärretään digitaalisuuden merkitys talouden ja yhteiskunnan toiminnan kannalta, mutta samalla puututaan liialliseen digilaitteiden käyttöön ja vaikutetaan sitä kautta positiivisesti opiskelijoiden keskittymiskykyyn ja itsesäätelykykyyn.

Luodaan yhteiset pelisäännöt ja tarkastellaan sääntöjen toimivuutta ja ajanmukaisuutta työpaikkakokouksissa yhdessä koko henkilöstön kanssa **aina tarvittaessa**. Huomioidaan uudet, nousevat informaatioteknologian käyttötavat, kuten tekoälyn yleistyminen, ja varmistetaan opetuksen nykyaikaisuus ja ajantasaisuus. Suhtaudutaan positiivisesti ja rakentavasti tekoälyn mahdollisuuksiin huomioiden samalla sen merkitys arvioinnin validiteettiin ja reliabiliteettiin.